

Democratische dialoogtafels

Conceptnota 22.09.2023

“Dat democratieën conflictueus zijn, hoort bij een pluralistische samenleving. De democratie dient het conflict te erkennen en er een ruimte aan te geven.” - Chantal Mouffe

Doel van deze nota is te komen tot een basisconcept dat als vertrekpunt kan dienen voor de ontwikkeling en toepassing, in de praktijk, van een model van ‘democratische dialoogtafels’ in het Leuvense. Eerst wordt het idee gesitueerd en de doelstelling aangegeven, dan wordt een verder concept uitgetekend, vervolgens worden mogelijke partners en rollen besproken, om dan te komen tot een planning waarbij ook oog is voor de budgettaire implicaties. We hopen dat het hier uitgewerkte concept een basis kan bieden voor het ontwikkelen en indienen van nieuwe projecten, onder meer in het kader van het Plan Samenleven van de Vlaamse Overheid en Leuven Europese Culturele Hoofstad 2023. Ook andere instellingen zoals de Koning Boudewijnstichting kunnen hiermee benaderd worden. Deze conceptnota kwam tot stand op initiatief van het netwerk Leuven Restorative City (LRC) en ontving feedback van de stuurgroep en beheergroep van LRC en van de Leuvense werkgroep ‘Dialoogtafels’, waarin naast LRC-partnerorganisaties zoals Avansa Oost-Brabant vzw ook de Leuvense cultuursector vertegenwoordigd is.

1. Situering en doelstelling

We leven in een tijdsgewricht met complexe maatschappelijke uitdagingen. Evoluties zoals de toenemende individualisering, de groeiende angst- en onveiligheidscultuur, de digitalisering en de inzet van sociale media met haar algoritmes maken dat we als burger meer en meer in eigen denkpatronen bevestigd worden. Niettegenstaande de overvloed van beschikbare informatie wordt het alsmoer moeilijker om op een genuanceerde wijze de dialoog aan te gaan over thema’s die ons allen bezighouden. We zien meer en meer polarisatie in de media, in de publieke ruimte en in de eigen persoonlijke omgeving ... het benaderen van problemen vanuit een wij-groep tegenover een zij-groep. Nochtans blijft het, in een democratische samenleving, uiterst belangrijk om burgers actief te betrekken en hen uit te nodigen om na te denken over maatschappelijke thema’s die onze toekomst bepalen.

Door mensen te verbinden in respectvolle dialoog, met plaats voor ieders persoonlijk of groepspectief, ontstaat werkelijke ontmoeting en wederzijds begrip voor elkaars achtergrond en verhaal. We geloven dat democratische en meerstemmige dialoog in de (semi-)publieke ruimte, met aandacht om burgers in diversiteit te bereiken, bijdraagt bij tot een meer verbonden en duurzame samenleving.

Om dit perspectief ook daadwerkelijk te realiseren en om op praktisch vlak initiatief te nemen, is er een belangrijke opdracht weggelegd voor lokale overheden in samenwerking met lokale partners in diverse maatschappelijke sectoren en netwerken. Een nieuwe samenwerkingsvorm tussen lokale actoren in Leuven biedt kansen tot expertisedeling, methodiekontwikkeling, experiment en evaluatie. Om complexe en vaak moeilijke gesprekken, ook op groepsniveau, mogelijk te maken, willen we voortbouwen op de expertise die in Leuven reeds aanwezig is, onder meer binnen de respectievelijke bemiddelingsdiensten. Naast de inbedding van dit project binnen de activiteiten van Leuven Restorative City vzw ('Van conflicten kansen maken') en met de steun van Avansa Oost-Brabant vzw kijken we ook naar de bredere culturele sector. Cultuur is niet langer alleen entertainment maar neemt meer en meer ook een maatschappelijke rol op. Een theatergezelschap als Het Nieuwstedelijk neemt hierin het voortouw. Culturele activiteiten kunnen helpen om de noodzakelijke neutrale tussenruimte in te kleuren en plaatsen te bieden om het oneens te zijn met elkaar, plaatsen waar inzichten gedeeld worden en verschillende perspectieven welkom zijn. Cultuurhuizen kunnen dus meerdere functies vervullen, zoals een (h)erkenningsfunctie, een netwerkfunctie, een presentatiefunctie, een werkplaatsfunctie, een broedplaatsfunctie en een relationele functie.¹

Er is in Leuven een goede voedingsbodem aanwezig om dit project te laten slagen, zowel op het niveau van het beleid (stad Leuven zet sterk in op verbinding en participatie) als op dat van de praktijk (er is in brede maatschappelijke kringen een grote openheid en een beginnende praktijkervaring met participatie-, inspraak- en dialoogmomenten). We hoeven dus niet van nul te beginnen. In Leuven bevinden we ons thans op een scharniermoment om op exemplarische wijze een nieuwe samenwerking op te zetten en te experimenteren. Dit moet ons toelaten om maatschappelijke dialoog op een veilige en constructieve wijze vorm te geven naar aanleiding van concrete, vaak delicate vraagstukken, maar ook om deze dialoogvorm een structurele plek te geven en te verduurzamen in de Leuvense samenleving.

De **doelstellingen** van dit project 'democratische dialoogtafels' bestaan uit:

1. Het *uitwisselen van ervaringen* met diverse vormen van groepsdialoog. De eerste aanzetten tot groepsdialoog zijn gegeven, maar de ervaringen en leermomenten dienen samengelegd te worden en inhoudelijke expertise verder uitgebouwd.
2. Het *ontwerpen en testen van een nieuwe methode* (of meerdere methoden) van democratische dialoogtafels. Dit kan gebeuren aan de hand van de organisatie van een aantal dialoogtafels rond thema's of plekken waar spanning heerst. Deze initiatieven bieden opeenvolgende leermomenten en kunnen de vorm aannemen van een actie-onderzoek.
3. Het meer *systemisch of structureel verankeren* van deze benadering in de samenleving, onder meer door het creëren van neutrale ruimten die ook als dusdanig herkenbaar worden voor de mensen en waar een vorm van dialoog kan aangeboden en ondersteund worden.

Sturende **principes** zijn de volgende:

- a. We willen groepen burgers bereiken die anders moeilijk bereikt worden, door te experimenteren op diverse locaties (in buurten, scholen, verenigingen, cafés ...).
- b. We spreken bestaande organisaties en verenigingen in diverse maatschappelijke sectoren aan om dit project mee te ondersteunen en vorm te geven, en om aldus een brede dynamiek op gang te brengen.
- c. De impact zal er uit bestaan dat 'democratisch dialogeren' rond heikele thema's gefaciliteerd en zichtbaar gemaakt wordt op herkenbare plekken, en dit bij brede groepen burgers en organisaties.
- d. Dit project moet uiteindelijk bijdragen tot het verhogen van het democratisch gehalte van de stad.

¹ I. Janssens, Cultuur en participatie in 2020 (niet-gepubliceerde lezing).

2. Verdere uittekening van het concept²

Een democratische dialoogtafel:

- Is een georganiseerd gesprek in de (semi-)publieke ruimte, waar burgers met elkaar in gesprek gaan over allerlei thema's; indien zinvol gebeurt dit samen met experts en ervaringsdeskundigen.
- Is een plek waar mensen uitgenodigd en ondersteund worden om 'een andere bril op te zetten', om te luisteren, om andere perspectieven te ontmoeten, om het eigenbelang of de eigen positie te overstijgen.
- Is een vorm van dialoog waaraan personen deelnemen vanuit hun burgerschap, hun maatschappelijke positie en verantwoordelijkheidszin, om actief te participeren en in gesprek te gaan over toekomstvraagstukken in hun buurt, in hun stad, in hun land of nog ruimer.
- Is een plek waar een kader wordt geboden voor het ontwikkelen van inzicht, democratische besluitvorming en engagement.
- Wil een constructief en realistisch antwoord bieden op tendensen van maatschappelijke polarisatie.
- Vertrekt vanuit een aantal principes, zoals:
 - o Meningsverschillen (en conflict) mogen er zijn.
 - o Ieders perspectief (op individueel of groepsniveau) is waardevol en uniek: samen-leven kan maar als we elkaars stem willen horen en als ieders stem telt.
 - o Het strikt persoonlijke en interpersoonlijke niveau wordt overstegen door het opbrengen van een interesse en verantwoordelijkheid voor het 'gemeenschappelijke goed'.
 - o Geweldloze communicatie, respect, empathie en zorg voor elkaar.

Wat is het niet?

Dialoogtafels beogen niet in de eerste plaats 'vorming' of 'training' (al zullen mensen wel iets bijleren). Het gaat niet om een poging om anderen te 'overtuigen', of om iedereen hetzelfde te laten denken. Het betreft evenmin een 'twistgesprek', of een debat tussen twee kampen, of het verdedigen van (politieke) belangen of particuliere opvattingen (de organiserende partij beoogt geen normatieve boodschap), of andere vormen van éénrichtingsverkeer. Er wordt niet getracht een 'draagvlak' te creëren voor bepaalde beleidsvoorstellen, of om 'de stem van het volk te capteren als beleidsbeïnvloeding'. Het doel is niet het bekomen van 'gezamenlijke resultaten' of 'compromissen'. Democratische dialoogtafels zijn essentieel gericht op 'meerstemmige dialoog', het *leren* horen en begrijpen van verschillende benaderingen en opvattingen. Participatie en interactie staan daarbij centraal.

Thema's kunnen betrekking hebben op:

Diversiteit, klimaat, mobiliteit, onderwijs, wonen, rechtvaardigheid, innovatie en ondernemerschap, internationale politiek, technologie, ... Het gaat veelal over thema's waarover frictie bestaat.

Eventueel kunnen flankerende gesprekken (echokamers) van een groter en centraal debat voorzien worden op maat van moeilijker bereikbare deelgroepen en/of kansengroepen.

² Inspiratie werd gevonden bij de projectpartners, bij buitenlandse voorbeelden en onder meer bij Dylan Meert, programmamaker en moderator met ervaring in het organiseren van maatschappelijke dialoog in zowel Amsterdam als Gent en projectcoördinator van het Wij-Zij netwerk bij Kazerne Dossin in Mechelen.

In een eerste fase zal vertrokken worden van thema's die een concrete, lokale connectie hebben, waar eigenaarschap van lokale burgers en organisaties mogelijk is en/of kan bevorderd worden. Daarna kan geëxperimenteerd worden met thema's van verschillend niveau qua afstand tot het lokale.

Thema's dienen hoe dan ook zorgvuldig gekozen te worden, waarbij de bespreking dient voorzien te worden van een goede, deskundige introductie en waar geen onrealistische verwachtingen inzake uitkomsten worden gecreëerd.

Mensen nemen deel aan dialoogtafels omwille van:

- Nieuwsgierigheid, het geraakt-zijn, de onverwachte ontmoeting: in een onbevooroordeelde en vrije ruimte waar je gedeeld belang en interesse ervaart.
- Het vinden van inspiratie, reflectie en nuance: luisteren naar de andere opent je blik, daagt je eigen wereldbeeld uit en vergroot je kennis.
- Verbinding en emancipatie: het verhaal van 'de andere' zorgt voor begrip en empathie. Groepen vinden elkaar en kunnen tot een gedeelde stem komen.

Waarom is het nodig?

- Om beter te kunnen omgaan met vormen van toxische polarisatie: via het creëren van een aangepaste, dialoog-georiënteerde ruimte en een passende begeleiding, en doorheen het concrete verhaal van de ander(en), op een persoonlijke en authentieke wijze gebracht, worden deelnemers meer ontvankelijk en zijn ze in staat om een andere 'mindset' aan te nemen, met andere ogen te gaan kijken naar het perspectief van de andere en diens leefwereld beter of anders te begrijpen. Op deze wijze worden houding en vaardigheden verruimd.
- Om tegenkracht te bieden ten aanzien van de eenzijdige werking van sociale media: we mogen de publieke dialoog niet laten kapen door commerciële platforms waar het recht van de sterkste of de luidste roeper heerst.
- Om een motor te vormen voor vernieuwing en innovatie: toekomstgesprekken zijn de motor voor nieuwe ideeën, brengen inspiratie voor politieke visies en innovatie voor bedrijven.
- Om mensen en groepen in diversiteit met elkaar te verbinden.
- Om maatschappelijk moeilijke thema's waarrond commotie bestaat, beter te kunnen duiden en mensen daarrond samen te brengen.

Eens de methode goed ontwikkeld is, kan deze op termijn ook ingezet worden voor een breed publiek in andere contexten zoals op festivals, in musea, in universiteiten of scholen.

3. Partners en rollen

Verskillende werkvormen of methodieken zijn belangrijk om tot een goede methodische onderbouw van democratische dialoogtafels te komen. Daarom zijn de volgende partners voor ons belangrijk, op basis van hun expertise op het vlak van bemiddeling en groepsdialoog, communicatie en culturele agogiek, preventie, netwerkvorming en lokaal beleid, en wetenschappelijke ondersteuning. Andere sectoren en partners kunnen later het samenwerkingsverband nog versterken, of kunnen op korte termijn op een *ad hoc* basis betrokken worden.

3.1. Partners

Leuven Restorative City vzw (LRC)

Sinds enkele jaren bouwt dit netwerk aan een 'herstelgerichte stad' en in 2021 werd hiertoe een formele netwerkorganisatie opgericht in de vorm van een vzw. Hierin zijn, samen met een groot aantal organisaties en individuele burgers, meerdere stadsdiensten actief. Een herstelgerichte stad is een stad

waar op een positieve manier wordt omgegaan met spanningen, conflicten en polarisering, een stad waar niet zozeer het grote gelijk of uitsluiting voorop staan maar wel het duurzaam behoud en herstel van relaties. Wij zien conflicten als kansen en beschouwen ze als unieke opportuniteiten om verantwoordelijkheid op te nemen en een gemeenschappelijk leerproces tot stand te brengen waardoor duurzame, democratische besluitvorming uiteindelijk ook meer armslag krijgt. Een stad biedt hiertoe talrijke oefenplekken, zoals buurthuizen, verenigingen, onderwijsinstellingen, werkplaatsen, maar ook cultuurhuizen. Wat ontbreekt, is een geschikte vorm en een methodiek om dialoog in groepen rond moeilijke thema's tot stand te brengen en te begeleiden. Welnu, binnen het LRC-netwerk is een unieke professionele (en vrijwillige/burger) expertise aanwezig die kan bijdragen tot de methodische ontwikkeling van de dialoogtafels.

Avansa Oost-Brabant vzw

Avansa is lid van LRC en streeft als sociaal-culturele organisatie naar een duurzame, inclusieve, solidaire en democratische samenleving. Binnen onze doelstellingen worden acties ondernemen om maatschappelijke dialoog op te zetten in het tegengaan van toxische polarisatie. Burgers worden uitgenodigd tot maatschappelijk debat over gevoelige kwesties via het verkennen en het uitwisselen van 'gezichtspunten'. Avansa beschikt over ervaring in het concipiëren en ontwerpen van begeleidersrol en methodiek.

Het historische stadhuis

Het Leuvense stadhuis bevindt zich in de komende jaren in een overgangsfase waarbij in de periode 2023-2024 gelegenheid wordt gecreëerd om projecten te ontwikkelen die het stadhuis als democratische plek kunnen (re)valoriseren. Vanuit deze ambitie kan het stadhuis als mede-locatie voor het project 'democratische dialoogtafels' een megafoon-functie vervullen.

Stedelijke diensten

- *Directie Samenleven, met de Afdeling Diversiteit en gelijke kansen*

Situering binnen Plan Samenleven:

Binnen het Plan Samenleven van de Vlaamse overheid is het mogelijk om projectmiddelen vrij te maken om een 'lokaal actieplan polarisatie te ontwikkelen en uit te rollen'.³ Voor dergelijk project kan 25.000 euro per jaar besteed worden. In een eerste fase dient deze subsidie om een actieplan te ontwikkelen. In tweede instantie kan deze subsidie aangewend worden om het actieplan uit te rollen en te verduurzamen. Het Plan Samenleven heeft als duurtijd één jaar (te rekenen vanaf 15 oktober 2023) en kan daarna nog éénmaal verlengd worden.

- *Directie Cultuur, met de Afdeling 30CC en de Afdeling Bibliotheek, en met een speciale plaats voor LECH2030*

Leuven Europese culturele hoofdstad 2030 als traject (verkort: LECH2030):

Met het oog op de kandidatuurstelling van Leuven als Europese Culturele Hoofdstad 2030 zijn drie intendanten aangesteld die het narratief ontwikkelen (Lore Baeyens, Stijn Devillé en Sarah Bekambo). De focus ligt op een verbindend toekomstverhaal, Leuven als toekomstlabo: samen stad maken. Men kiest voor 'radicale verbinding', voor inclusie en dialoog, voor het tegengaan van

³ Zie <https://www.vlaanderen.be/plan-samenleven/doelstellingen-en-acties/veiligheid-en-leefbaarheid/actie-2-lokaal-actieplan-polarisatie-ontwikkelen-en-uitrollen>.

polarisatie. De cultuursector engageert zich om met positieve verbeeldingskracht, in samenwerking met partners, maatschappelijke oplossingen te verkennen en een gedeelde toekomst te bouwen. De herbestemming van het historische stadhuis, de toekomstige podiumkunstsensite die voorbereid wordt door 30CC met een programma rond democratie en burgerschap, kaderen in dit verhaal. Kortom, men gaat op zoek naar nieuwe formats, nieuwe vormen van ontmoeting en samenwerking vanuit en tussen bestaande Leuvense netwerken, waarbij men wil verbreden naar meer participatie en betrokkenheid van burgers in diversiteit. Cultuur wil ontwerpruimtes aanreiken om wezenlijke verbinding mogelijk te maken.

- *Directie Veiligheid en Preventie, met de Afdeling Preventie en de Preventiedienst*

De Preventiedienst is van oudsher één van de belangrijkste pijlers van Leuven Restorative City als netwerkorganisatie. Hun expertise en netwerk zijn onontbeerlijk voor de verdere ontwikkeling (en de praktijk) van een samenlevingsgerichte en relationele invulling van het veiligheidsconcept.

Cultuurhuizen (organisaties of plekken)

- OPEK*
- STUK*
- Studio Henri (in Tweebronnen Bib)*

Kennisinstellingen: KU Leuven en UCLL*

Individuele experts

- Dylan Meert* (programmamaker, redacteur en moderator met ervaring in maatschappelijke dialoog in Amsterdam, Gent en Mechelen).
- Ivo Janssens* (redacteur van het boek 'Onvoltooid Verleden Tijd', voormalig directeur van het kenniscentrum Kunst en Democratie/Demos, en betrokken bij (participatie)ontwikkelingen in de Leuvense culturele sector).
- ...

3.2. Rollen

De organisaties of instanties hierboven vermeld als partner vormen samen de **werkgroep 'Dialoogtafels'**. Dit is een onafhankelijk, feitelijk samenwerkingsverband, geïnitieerd en gecoördineerd door Leuven Restorative City vzw. Dialoogtafels worden niet voorgesteld als een event of project van de stad Leuven, wel als een proces dat gesteund en gefaciliteerd wordt door het stadsbestuur. We kiezen er voor om dialoog te situeren in de maatschappelijke 'tussenruimte' (tussen burgers - overheid - markt) ('een gesprek van het volk, door het volk').

De werkgroep 'Dialoogtafels' is een breed samenwerkingsverband, waar plaats is voor organisaties en personen die het project 'democratische dialoogtafels' willen ondersteunen. LRC neemt met ondersteuning van Avansa vzw de regierol op voor de operationalisering van dit project, zoals in deze nota beschreven; zij garanderen dus de voortgang van het project. De brede werkgroep 'Dialoogtafels' stuurt en volgt de grote ontwikkelingen in het project mee op en ondersteunt waar aangewezen en mogelijk. De werkgroep is dus verantwoordelijk voor de algehele, concrete aansturing van het project. De werkgroep bundelt en houdt overzicht op de verschillende deelactiviteiten die zich ontwikkelen en die relevant zijn voor de ontwikkeling en implementatie van dialoogtafels in Leuven. De werkgroep beslist over het al dan niet organiseren van een dialoogtafel en het soort dialoogtafel, naar aanleiding

* Nog niet formeel betrokken bij de werkgroep 'Dialoogtafels'.

van een fel debat, een bestaande spanning of een dreigende polarisatie. Voor elke dialoogtafel wordt één coördinator aangesteld die de brug legt tussen de praktijk en de werkgroep.

Om die groepen in de samenleving te bereiken die niet vanzelfsprekend te bereiken zijn, zullen de partners hun eigen netwerken inzetten en bijzondere inspanningen doen. De toegankelijkheid tot de dialoogtafels zal telkens zorgvuldig bekeken worden, met onder andere ook aandacht voor het taalaspect.

Vanuit de werkgroep 'Dialoogtafels' wordt een beperktere **werkgroep 'methodiekontwikkeling'** opgericht: deze levert methodische begeleiding, coaching en reflectie, en staat in voor de evaluatie en voortdurende methodiekaanpassing en -ontwikkeling. Bij voorkeur worden hierbij enkele LRC-netwerkleiden betrokken met ervaring in bemiddelingswerk, zoals Moderator en Alba.

Daarnaast wordt een (beperkte) pool van **facilitators** samengesteld, die een dialoogtafel praktisch kunnen voorbereiden en leiden. Indien nodig wordt gezorgd voor een opleiding van deze facilitators.

4. Planning

Op korte termijn (najaar 2023)

1. Het project 'democratische dialoogtafels' wordt door het stadsbestuur ingediend bij de Vlaamse overheid in het kader van het Plan Samenleven en kan, mits goedkeuring, beginnen lopen vanaf 15.10.2023:
 - In een eerste projectjaar wordt een actieplan (verder) ontwikkeld.
 - In het daaropvolgende jaar wordt het actieplan in de praktijk gebracht en verduurzaamd.
2. Inmiddels lopen er, vanuit meerdere partners, projecten of initiatieven waarop (de ontwikkeling van) dialoogtafels (kan) kunnen geënt worden. We benutten deze mogelijkheden als opportuniteiten om methodieken experimenteel, al doende, te ontwikkelen in diverse contexten en naar aanleiding van uiteenlopende thema's. Het gaat, op korte termijn, om de volgende initiatieven:
 - 'Ons koloniaal verleden' (meerstemmige lezingenreeks in het najaar 2023) en 'De Conversaties' (samenwerkingsverband tussen Avansa vzw en Onderzoekseenheid Educatie, Cultuur en Samenleving, KU Leuven).
 - Project Dialooggroepen (Avansa vzw): herstelgericht omgaan met conflicten, met focus op 'betekenisvolle gerechtigheid' voor slachtoffers, daders en samenleving.
 - New Horizons/Dieric Bouts Festival (stad Leuven, 30CC): in de periode oktober-januari wordt een viertal initiatieven georganiseerd:
 - De voorstellingen BLIK (Het Nieuwstedelijk) en De Stad (Het Kwartier) en de tentoonstelling K'Ons ennis aan de ketting (Universiteitsbibliotheek); hieraan zijn telkens nagesprekken verbonden (die zich mogelijk minder goed lenen tot de formule van dialoogtafels).
 - (Digitale) rondleiding rond het werk van Dieric Bouts in historische stadhuis rond het thema gerechtigheid, met hieraan gekoppeld een workshop op 23 november: deze workshop beschouwen we als een bijkomende 'testcase' voor dialoogtafels (waar dus een bepaalde methodiek moet toegepast worden, en waarbij gebruik kan gemaakt worden van de Studio op de tweede verdieping van het stadhuis).

Op middellange termijn (in de loop van het jaar 2024)

- 1) Het actieplan 'democratische dialoogtafels' in het kader van het Plan Samenleven wordt verder uitgetekend.
- 2) In de loop van het jaar identificeren we vier tot zes thema's waarvoor een dialoogtafel georganiseerd wordt. Daarbij besteden we aandacht aan de locatie van de dialoogtafel: de Studio-installatie in het stadhuis kan hiervoor dienen (het stadhuis als symbolische plek, hart van de democratie, plek van ontmoeting en dialoog, zoals hierboven vermeld), maar idealiter werken we ook met een 'zwervende' installatie. In dat verband kan ook het reeds vroeger uitgewerkte concept van een mobiele 'klaptafel' verder uitgetest worden: een speciaal gemaakte tafel die je kan uitklappen, waar aan mensen met elkaar kunnen 'klappen' (en die moet vermijden dat er 'klappen' vallen).
- 3) Tijdens het jaar stellen we ons open voor eventueel nieuwe gebeurtenissen, ontwikkelingen of initiatieven, waarbij de methodiek van dialoogtafels kan toegepast worden. Eventueel bieden we ook ondersteuning aan organisaties (bv. een buurtcomité) die in eigen kring een dialoogtafel willen organiseren.
- 4) Met 30CC gaan we na of bepaalde theatervoorstellingen zich lenen tot (na)bespreking in de vorm van een dialoogtafel.
- 5) We gaan na welke rol bepaalde afdelingen van KU Leuven en UCLL kunnen spelen in het wetenschappelijk begeleiden van het project.
- 6) We gaan na of STUK iets kan doen rond dialoogtafels met de 'student community'.

Op lange termijn (vanaf einde 2024)

- 1) Het actieplan 'democratische dialoogtafels' in het kader van het Plan Samenleven wordt stapsgewijs in de praktijk gebracht: in de projectjaren 2024-2025 organiseren we dus jaarlijks vier tot zes dialoogtafels, bij voorkeur vanuit de cultuurhuizen. Een nauwe samenwerking en bereidheid tot medewerking (programming) met één of meerdere cultuurhuizen wordt nagestreefd en concreet gemaakt. De werkgroep 'Dialoogtafels' bewaakt de implementatie van het concept en levert met de hulp van de betreffende deelwerkgroep een bijdrage tot methodiekontwikkeling en -evaluatie. Tevens zal al doende in kaart gebracht worden welke rol cultuurhuizen, maar mogelijk ook andere actoren, hierin kunnen opnemen *na* de projectjaren, zodat dialoogtafels een structurele plek krijgen in de stad.
- 2) LECH2023: concrete engagementen worden uitgeschreven in een traject (in een 'bidbook').
- 3) We staan open voor nieuwe ontwikkelingen en initiatieven om bepaalde modellen van dialoogtafels verder te ontwikkelen.

5. Verduurzamen

We willen in de projectperiode van ruim twee jaar (15.10.2023 – 31.12.2025) methodieken van democratische dialoogtafels in diverse contexten en naar aanleiding van uiteenlopende thema's uitproberen. De ervaringen worden zorgvuldig opgetekend; zowel het proces van de ontwikkeling (met bevorderende en belemmerende factoren) als het resultaat (effect en impact) worden geëvalueerd. Deze proces- en effectevaluatie moet toelaten om op langere termijn de methodiek(en) over te dragen en te veralgemenen, zowel op lokaal vlak als ruimer in Vlaanderen. Waar aangewezen en mogelijk, zullen we het verloop van dialoogtafels op video registreren, zodat een ruimere verspreiding kan beoogd worden. We brengen zodoende een beweging op gang die uitmondt in structurele verankering in de samenleving, waarbij het beroep doen op dergelijke dialoogtafels uiteindelijk een gewoonte wordt van burgers en hun organisaties.

Nog anders geformuleerd, bestaat de ambitie erin om te komen tot een ‘huis van gesprek’, waar radicale verbinding staat voor het aangaan van het gesprek met elkaar. Een forum waar op gezette tijden burgers worden uitgenodigd om het gesprek mee aan te gaan.

De impact op langere termijn kan ongetwijfeld versterkt worden door een adequate communicatie omtrent het project ‘democratische dialoogtafels’, en dit onder meer via de communicatiekanalen waarover het stadsbestuur en de partnerorganisaties beschikken.

Tenslotte wordt ook voorgesteld om een ‘manifest’ rond democratische dialoogtafels op te stellen en ruim te verspreiden.

6. Budget

Een vorm van co-financiering wordt nagestreefd, waarbij de volgende mogelijkheden voorliggen:

- Plan samenleven: voorziet jaarlijks 25.000€ voor 2024 en 2025
 - o Coördinatie van het project.
 - o Inzet van personeels- en werkingsmiddelen voor daadwerkelijke uitvoering van dialoogtafels.
 - o Inzet van personeels- en werkingsmiddelen voor methodiekontwikkeling.
- Vanuit LRC:
 - o Praktische ondersteuning door de LRC-coördinator en bijkomende medewerker.
 - o Tijdsinvestering door diverse leden van het LRC-netwerk.
- Vanuit cultuurhuizen:
 - o Methodische en praktische ondersteuning.
 - o Tijdsinvestering van medewerkers (beroepskrachten en vrijwilligers).
- Vanuit LECH2023:
 - o Methodische en praktische ondersteuning.
 - o Tijdsinvestering van medewerkers.

Voorgestelde begroting (per jaar):⁴

Werking	1. Materiaal voor de praktische organisatie van de dialoogtafels (tafel, inrichting lokaal, audiovisueel materiaal, drankje na afloop)	1.000 EUR	
	2. Communicatie (webpage, flyers, affiches)	3.000 EUR	
	3. Vergoeding experten en facilitators	3.000 EUR	
	4. Varia (mobiele telefoonkosten, klein kantoomateriaal e.d.)	500 EUR	
	Subtotaal werking		7.500 EUR
Personeel	1. Praktische coördinatie van het project: <ul style="list-style-type: none"> - ondersteuning van werkgroep ‘Dialoogtafels’ en deelwerkgroep ‘Methodiekontwikkeling’ (organiseren van vergaderingen, verslaggeving, afstemmen van activiteiten) - praktische organisatie van jaarlijks vier tot zes dialoogtafels i.s.m. partnerorganisaties, m.i.v. samenwerking met facilitators) 	6 u/week	11.550 EUR

⁴ Eventueel kan nog gezocht worden naar eigen inkomsten, maar het vragen van een bijdrage voor deelname aan een dialoogtafel lijkt ons met het oog op laagdrempeligheid minder voor de hand liggend.

	<ul style="list-style-type: none"> - verzorgen van informatieverstrekking en communicatie - contacten met lokale en bovenlokale beleidsinstanties en/of andere geïnteresseerden - aanvragen van bijkomende projectmiddelen waar nodig 		
	2. Ondersteuning van evaluatie door deelwerkgroep 'Methodiekontwikkeling' en projectrapportage algemeen	2 u/week	3.850 EUR
Totaal			22.900 EUR